

RAFAELA'S DOCHTER

Roman

GREETJE VAN DEN BERG

RAFAELA'S DOCHTER

Greetje van den Berg

Rafaela's dochter

Uitgeverij Zomer & Keuning

ISBN 9789401904292
ISBN e-book 9789401904308
NUR 344

© 2015 Uitgeverij Zomer & Keuning
Postbus 13288, 3507 LG Utrecht

Omslagontwerp Villa Grafica

www.romanserie.nl
www.greetjevandenbergh.nl

Alle rechten voorbehouden

I

Wat was het dat haar zo onrustig maakte?

Rafke Tuinman zat op haar hurken tussen de uitbundig bloeiende forsythia en de nog kale hortensia in hun lange, rechte tuin en staaarde naar de groene puntjes die in groten getale boven de donkere kleigrond uitstaken. Ze had haar donkerblonde, halflange haar in een gemakkelijke staart samengebonden. Het was begin maart en de lente hing in de koele lucht. Het ruime, grijze vest dat ze droeg was nog te dun. Ze huiverde, maar sloeg er geen acht op.

Ergens achter haar klonk het opgewekte stemmetje van haar dochtertje Thirza, dat in de waterige zon in de schelpvormige plastic zandbak speelde.

‘Waarom is zand vies, papa?’

Jos’ stem bromde een antwoord, vermoeid van alle voorgaande vragen, maar toch opgewekt.

‘Wat kan een mens gelukkig zijn,’ had hij vanmorgen bij het opstaan gezegd. ‘We krijgen zo veel geluk dat het bijna eng is.’ Hij had erbij gelachen, alsof hij daarmee de ernst van zijn opmerking wilde verzachten.

Zij lachte er niet om. Nu bedacht ze dat een mens er in gelukkige tijden wellicht altijd bang voor was dat het zou veranderen. Geluk was grillig. Goede tijden konden zomaar omslaan in slechte. Vanuit die gedachte was haar onrust vast ook te verklaren.

Gisteravond, nadat de test haar zwangerschap had bevestigd, probeerde ze uit alle macht blij te zijn. Dat hoorde immers zo als je wist dat je voor de tweede keer in verwachting was? Er waren veel vrouwen die dolgraag moeder wilden worden en daar jaren dokteren voor overhadden. Dat dokteren had zichzelf niet nodig en daar moest ze dankbaar voor zijn. Maar de onrust had haar meteen bevangen. Waar was ze bang voor? Was het een voorgevoel? Was er iets met deze zwangerschap aan de hand? Ze had wel vaker gehoord van moeders die na een miskraam beweerden dat ze vanaf het begin het idee hadden dat er iets niet klopte.

Had ze deze gevoelens ook gehad toen ze pas zwanger was van Thirza? Ze herinnerde zich alleen hoe uitgelaten Jos en zij toen waren geweest.

Maar misschien was ze toen ook wel bang voor al hun geluk geweest en herinnerde ze zich dat nu niet meer.

Thirza klom uit de zandbak. Ze bewoog zich als een fleurige vlinder door de tuin in haar paarse jasje met oranje en gele bloemen. Haar donkerblonde haren waren nu verstopt onder een bijpassend oranje mutsje.

Rafke zuchtte. Het lag natuurlijk aan haarzelf. Ze had altijd iets tobberigs over zich. Wanneer de zon scheen, wist zij toch schaduw te ontdekken.

Als kind zag ze al overal leeuwen en beren op de weg. Op school verheugde iedereen zich op de jaarlijkse schoolreis: zij was bang dat ze misselijk zou worden in de bus, dat ze tegen haar wil in het reuzenrad zou belanden, of dat ze de rest van haar klasgenoten in het pretpark zou kwijtraken. Voorafgaand aan het uitje lag ze 's nachts woelend wakker. Nu ze zelf leerkracht was, tobde ze nog net zo hard over schoolreisjes, maar tegenwoordig was ze bang dat de leerlingen iets zou overkomen. 's Middags was ze opgelucht als de kinderen allemaal de bus weer in stapten. Volgens Jos had ze een overontwikkeld verantwoordelijkheidsgevoel. Hijzelf had daar veel minder last van. Als chef-kok in een goedlopend restaurant droeg hij ook een flinke verantwoordelijkheid, maar ze had hem er nog nooit op kunnen betrappen dat hij daar zwaar aan tilde.

Steunend ging ze rechtop staan. Ze haalde het elastiekje uit haar paardenstaart, schudde haar haren los en bond ze opnieuw samen in een staart. Frisse lentelucht prikkelde haar neusgaten. Vanaf deze plek kon ze Jos en Thirza goed zien. Jos lachte om iets wat Thirza had gezegd. Hij rekte zich ongegeneerd uit. Met zijn jongensachtige kapsel leek hij veel jonger dan veertig. Rafke herinnerde zich nog dat haar moeder bij de kennismaking met Jos bezorgd had geïnformeerd of het geen bezwaar was dat hij negen jaar ouder was dan Rafke. Later had ze toegegeven dat ze daar in de

praktijk weinig van merkte, en dat een wat oudere man juist wel goed bij haar paste.

‘We gaan zo weer naar binnen,’ hoorde ze hem nu opmerken. ‘Ik ben wel toe aan een kopje warme koffie. Heb jij zin in chocolademelk?’

Thirza’s reactie was voorspelbaar, maar Rafke moest toch om haar lachen toen ze met een ‘Jááááá!’ voor Jos uit naar de keukendeur rende.

‘Kom jij ook binnen?’ riep hij over zijn schouder in Rafkes richting.

Ze knikte. Toch volgde ze niet direct. Nadenkend keek ze Jos en Thirza na. Jos liep met grote passen en een rechte rug. Had zij maar iets van die ontspannen en zelfverzekerde houding. Ze zou graag iets lichter willen leven.

Buiten leek het nu heel stil, ondanks het verkeer dat door hun straat reed.

Rafke realiseerde zich dat ze inmiddels ook wel behoefte aan iets warm had. Een grote kop rooibosthee zou er best ingaan. Van koffie moest ze op dit moment niets hebben. Mede daardoor had ze al voor de zwangerschapstest aangevoeld dat ze in verwachting was.

Nu nog met drie, dacht ze toen ook zij de keukendeur binnenstapte. Thirza haalde net haar krijtjes tevoorschijn om aan de keukentafel te gaan tekenen. Jos vulde de waterkoker.

Nu nog met drie.

Over een maand of acht met z’n vieren.

Het leek op dit moment zo onvoorstelbaar, maar ze herinnerde zich die gedachten nog wel toen ze net ontdekt had dat ze zwanger was van Thirza. Mijmerend had ze bij het wiegje gestaan en zich overgegeven aan dromen over een klein meisje of een klein jongetje. Jos en zij wilden niet weten wat het werd, en zo was het geslacht van de baby tot Thirza’s geboorte een verrassing gebleven.

Meteen na haar geboorte was Rafke overspoeld door een immens gevoel van liefde voor dit verkreukelde, schreeuwende wezentje. Het leven zonder Thirza was meteen on-

denkbaar. Zo zou het straks ook gaan. Met z'n vieren zou bijna direct vanzelfsprekend worden.

Of werd zoiets nooit vanzelfsprekend?

'Ik ben er maar van uitgegaan dat je wel zin in thee zou hebben,' hoorde ze Jos zeggen. Het koffiezetapparaat pruttelde.

'Gewone thee, rooibos of groene thee met cranberry?'

De geur van koffie beheerste de keuken. Ze bleef Jos het antwoord schuldig toen ze in één streep door rende naar het toilet.

's Middags zat Jos achter de computer. Rafke had Thirza naar bed gebracht in de hoop dat die nog een uurtje zou willen slapen. Zelf was ze ook moe. Ze nam zich voor om even op de bank te gaan liggen.

'Rafaela!'

Jos was de enige die haar bij haar officiële naam noemde. Zolang Rafke zich kon heugen had iedereen de afkorting gebruikt, ooit liefkozend door haar vader ingevoerd. Toen Jos hoorde dat die naam van Rafaela kwam, besloot hij om haar zo te noemen. 'Die naam drukt veel beter uit wie je bent en hoe je bent,' beweerde hij, en ze had hem er niet van kunnen weerhouden, ook niet door te beweren dat ze een hekel aan de naam Rafaela had. In de loop van de tijd had ze zich ermee verzoend. Sterker nog: ze vond het prettig dat Jos haar zo noemde. De naam drukte hun verbondenheid uit.

'Kom even kijken, wil je?'

Zonder dat ze nog maar iets had gezien, wist ze dat hij weer een huizensite bekeek. De afgelopen tijd had ze al zo veel boerderijen voorbij zien komen: kant-en-klare woonboerderijen, boerderijen die nog verbouwd moesten worden, kleine boerderijen en grote boerderijen. Het was hun gezamenlijke droom en het leek erop dat die over niet al te lange tijd bewaarheid zou worden.

'Deze staat nog maar pas te koop.' Jos rolde zijn bureaustoel een eindje aan de kant zodat ook zij een goed zicht op het scherm had. 'Moet je kijken wat een pracht ding, en ook

nog op fietsafstand van Emmeloord. We fietsen er vaak langs. Heb je die enorme schuur gezien? Misschien kunnen we die gebruiken als caravanstalling. Dat brengt ook nog geld in het laatje.'

Met tegenzin tuurde ze naar het scherm. Haar hoofd stond momenteel niet naar een nieuwe woning. Ze wilde alleen maar languit op de bank liggen, omdat haar lichaam om rust schreeuwde.

'We moeten eerst ons huis nog kwijt,' merkte ze praktisch op. 'Laatst hoorde ik nog van een woning die binnen een week was verkocht. Waarom is niemand in dit huis geïnteresseerd?'

'Er hoeft maar één koper te worden gevonden. Lijkt het je niet geweldig om hier te wonen? Ik zie Thirza al over het erf huppelen. Misschien moeten we van makelaar wisselen. Deze loopt zich niet bepaald het vuur uit de sloffen. Zal ik eens informeren bij Fonk? Daar hoor ik goede verhalen over.'

Rafke staaarde naar het beeldscherm, terwijl Jos foto's aanklikte die hun een blik op de buitenkant en het interieur van de boerderij gunden. In gedachten zag ze Thirza op het erf spelen. Ze stelde zich voor hoe ze op een zonnige zomermorgen direct uit bed in haar nachtkleding naar buiten zou lopen zonder dat iemand haar zag. Daar kon ze nu alleen maar van dromen met bureu voor en achter en opzij. Vanavond was er weer een buurtfeestje bij hun naaste bureu. Eens per kwartaal werd er iets georganiseerd. Na twee keer hadden Jos en zij geprobeerd om zich ervan af te maken, maar dat was hun niet in dank afgenomen. Daarom hadden ze tegenwoordig als gewoonte dat ze maar kort hun gezicht lieten zien, en als Jos moest werken, liet zij ook verstek gaan. De buurt had zich erbij neergelegd, maar vanavond konden ze zich er niet aan onttrekken. Trouwens, ze zouden er tot in de late uurtjes van kunnen meegenieten nu het feestje bij hun naaste bureu werd gehouden.

'Bel die Fonk maar,' stelde ze voor. Ze had ineens het gevoel dat ze hier zo snel mogelijk weg wilde.

‘Glaasje rode wijn, Rafke?’ Buurman Berend Bolle hield een glas voor haar neus.

Ze haastte zich om te weigeren.

‘Niet?’ Teleurgesteld liet hij zijn hand zakken. ‘Maar jij drinkt toch altijd rode wijn?’

‘Meestal, maar ik heb nu hoofdpijn,’ loog ze.

‘Een plausibele reden,’ vond buurvrouw Trea, terwijl ze haar halfvolle glas in een paar slokken leegdrank en het glas van Berend overnam. ‘Meestal is zwangerschap de reden van een tijdelijke alcoholstop. Zo zijn we altijd snel op de hoogte van gezinsuitbreiding in ons buurtje.’ Ze glimlachte.

Rafke hoopte dat haar rode kleur niet opviel. Trea en Berend Bolle waren vijftigers en daarmee de oudste bewoners in de buurt. Bovendien woonden ze er ook nog eens het langst van allemaal. Halverwege de avond vormden ze het middelpunt met hun verhalen over vroegere bewoners en hun hebbelikheden en onhebbelikheden. Hun twee dochters woonden ver bij hen vandaan: de een ergens in het zuiden van het land, de ander was tijdens een trektocht door Amerika aan een wijnboer blijven hangen. Trea en Berend spaarden doorlopend zodat ze eens per twee jaar hun dochter daar konden bezoeken, die inmiddels bijna op het punt van bevallen stond van hun eerste kleinkind. In hun straat fungeerden ze zo ongeveer als buurtouders, zoals Berend het zelf gekscherend noemde.

‘Kan ik je trouwens een paracetamolletje geven?’ ging Trea verder.

‘Dat heb ik thuis al gehad.’ Als je eenmaal begon met liegen, kwam er geen eind meer aan, bedacht Rafke. Omstandig keek ze op haar horloge. ‘Jos zal ook zo wel naar huis willen en dan kan ik lekker op tijd naar bed.’

‘Je kunt net zo goed blijven,’ bromde Berend. ‘Aan de andere kant van de muur is het net zo lawaaiig.’

‘Maar dan kan ik in ieder geval lekker in bed blijven liggen.’

Koortsachtig dacht ze over een ander onderwerp na, zodat

de buren niet weer op haar zwangerschap terug zouden komen.

‘Als je zwanger zou zijn, meldde je ons dat toch wel, hè?’ Trea leek haar gedachten te raden. Ze kneep haar ogen tot spleetjes. ‘Als mater familias van de buurt ben ik gewend om dergelijk nieuws als eerste te vernemen. En ik vertel natuurlijk niets door.’

Rafkes kleur verdiepte zich. ‘Jullie worden zelf binnenkort toch grootouders?’

‘Het kan elk moment gebeuren.’ Rafke had het goede onderwerp gekozen. Trea sprak graag over haar aanstaande grootouderschap. ‘Je wilt niet weten hoe zenuwachtig Berend is.’

‘Ach, dat valt wel mee,’ bromde hij goedmoedig. ‘Je moet eens naar jezelf kijken.’

‘Klopt, ik ben zelf ook onrustig. Misschien komt dat wel doordat we op zo’n grote afstand van onze dochter wonen. Normaal gesproken heb ik er niet zo veel moeite mee, maar nu vinden we dat allebei toch erg jammer, nietwaar Berend?’

Met haar lange, donkerroze vingernagel prikte ze in de richting van haar man, die zijn achternaam met zijn uiterlijk ondersteunde.

‘Absoluut, absoluut,’ mompelde Berend, terwijl hij zich traag uit de voeten maakte in de richting van een paar buurmannen die moppen taptten.

‘Hij komt niet graag voor z’n gevoelens uit.’ Trea keek hem vertederd na. ‘Berend is echt het voorbeeld van een ruige man met een klein hartje. Als de kleine eenmaal is geboren, zitten we binnen de kortste keren in het vliegtuig, reken daar maar op.’ Haar blik gleed naar een paar buurvrouwen, die in geanimeerd gesprek leken. ‘Hoe gaat het eigenlijk met die kleine Thirza van jullie?’ wilde ze weten. ‘Ik heb haar al een poosje niet meer in het speeltuintje gezien.’

‘Het weer was er niet naar en bovendien vermaakt Thirza zich ook heel goed bij ons in de tuin.’

‘Ze mag wel wat socialer worden. In onze buurt spelen alle kinderen al heel jong met elkaar in die speeltuin. Dat is alleen maar goed voor hen. Jullie houden je ook zo afzijdig, en jij vooral. Ik heb altijd het gevoel dat je voor me op de vlucht slaat.’

Opnieuw trok een golf van warmte naar Rafkes wangen. Hulpzoekend keek ze in de richting van Jos, maar die stond hun babyfoon te bestuderen, die ze hadden meegenomen zodat ze konden horen wanneer er iets met Thirza aan de hand zou zijn.

‘Dat idee heb ik zelf helemaal niet,’ verdedigde Rafke zich. ‘Maar het ontbreekt me aan tijd. Mijn baan als leerkracht is weliswaar parttime, maar ik ben er wel erg druk mee. Bovendien heeft Jos als chef-kok vaak late diensten. ’s Avonds zit ik regelmatig alleen. Dan vind ik het fijn om overdag bij hem te zijn.’

‘Je hoeft je niet te verdedigen.’ Trea lachte fijntjes en drukte een lichtblonde haarlok, die stijf van de lak stond, achter haar oren. ‘Je voelt je zo snel aangevallen en dat is niet de bedoeling.’

‘Rafaëla... ik ga naar huis.’ Jos stond ineens naast haar. Zijn gezicht stond op onweer. ‘Iemand heeft de babyfoon uitgezet, naar ik begreep omdat Thirza huilde.’

‘Waarom?’

‘Waarom ze huilde? Dat weet ik natuurlijk niet.’

‘Dat begrijp ik. Ik wilde weten waarom ze ons niet hebben gewaarschuwd dat ze huilde.’

Jos haalde z’n schouders op.

‘Ik ga mee,’ zei ze. ‘We wilden toch op tijd weg.’

‘Nee, ik red me wel alleen,’ wimpelde hij haar af. Maar ze trok zich er niets van aan en volgde hem naar buiten.

Thirza had rode wangen en ze zweette. Haar ogen schitterden koortsachtig en ze hoestte en huilde afwisselend. Het was wel duidelijk dat ze diarree had. Heel haar kamertje stonk ernaar. Dat gebeurde de laatste tijd vaker.

‘Wie heeft de babyfoon uitgezet?’ wilde Rafke weten, ter-

wijl ze Thirza verschoonde en zich zorgen maakte omdat ze nu alweer diarree had. Haar buik was opgezet, of verbeeldde ze zich dat?

Jos stond op het punt om naar beneden te gaan. Hij haalde zijn schouders op. ‘Niemand. Volgens mij was het een geintje, maar ze zeggen niet wie het heeft gedaan. Waarschijnlijk hebben ze elkaar opgejut. Ze hadden natuurlijk de nodige drank op.’

Vanuit het buurhuis klonken de bassen van een rocknummer. Iemand schreeuwde vals mee. Gelach was duidelijk hoorbaar.

‘Wat een misselijke streek!’ Rafke kon zich niet voorstellen dat iemand daar lol aan beleefde.

‘Ik moest het als een geintje zien, zeiden ze.’ Verontwaardiging sijpelde door zijn woorden heen. ‘Een geintje noemden ze dat.’ In een paar sprongen was hij de trap af. Rafke hoorde hem in de keuken rommelen: het openen van de deur van de koelkast, een keukenkastje. Elke deur liet hij met een misnoegde klap dichtvallen, zelfs in zijn voetstappen klonk de woede door.

Zachtjes zong ze voor Thirza, die langzaam rustiger werd, al snikte ze nog na.

‘Nu is alles weer goed,’ zei Rafke zachtjes en ze wreef over Thirza’s buik. Die leek echt veel dikker. Laatst had ze zich dat ook al verbeeld.

‘Papa haalt warme melk voor je,’ zei ze. ‘Heb je daar wel zin in? Daarna ga je weer lekker slapen. Papa en mama gaan niet meer weg.’

Ze nam Thirza als een baby op schoot en ging in de schommelstoel zitten die in haar kamer stond. De voetstappen van Jos klonken weer op de trap, nu minder verontwaardigd. Hij overhandigde Rafke de beker en keek toe hoe ze Thirza liet drinken. Af en toe snikte ze na, terwijl ze met grote, gretige slokken dronk.

‘Marloes en Bart hadden toch ook de babyfoon mee? Zo raar is dat toch niet?’

‘Die kinderen sliepen, dus daar hadden ze geen last van.’

Jos boog zich over Thirza en streeelde haar verhitte gezicht. Haar grote, blauwe ogen keken hem aan. Hij was blij dat ze niet meer hilde. Sinds kort begreep hij Rafaela, die zich in deze buurt nooit echt thuis had gevoeld. Eerst meende hij dat het aan haarzelf lag. Rafaela was nu eenmaal iemand die zich niet snel gaf. Ze was onzeker en vanuit die onzekerheid hield ze afstand. Een paar maanden geleden was hij door een paar buurmannen flink op zijn nummer gezet toen hij aangaf dat de frequentie van buurtfeestjes wat hem betrof wel wat omlaag mocht. Om het nog erger te maken, had hij ook nog aangegeven dat Rafaela en hij best als gastvrouw en gastheer voor het eerstvolgende feestje wilden fungeren, maar ze hadden geen zin om tot vijf uur in de morgen met aangeschoten of zelfs tamelijk dronken burens in huis te zitten. Hij had voorgesteld om het anders te doen, om bij hen thuis te komen borrelen en dan een hapje te eten. Daarna konden ze dan nog een kop koffie krijgen en vervolgens huiswaarts gaan. Zelf vond hij het een genereus idee, maar zij verweten hem arrogantie, alsof Rafaela en hij zich boven hen verheven voelden.

Om de lieve vrede te bewaren, bleef alles als vanouds. Op de avond van het feestje bij hen thuis logeerde Thirza bij Rafkes moeder. Alle burens hadden het naar hun zin, en om halfzes 's morgens liet Jos de laatste burens uit, die nauwelijks nog op hun benen konden staan. Het was het moment geweest waarop zijn verlangen om te verhuizen diep en intens was geworden.

Maar soms was hij bang dat dit huis nooit zou worden verkocht.

In het buurhuis was het rocknummer ten einde. André Hazes werd opgezet en uit ervaring wist hij inmiddels dat dit het moment was waarop iedereen meezong. Luid en duidelijk klonken de verschillende stemmen: 'Je loog tegen mij...'

Hij balde zijn vuisten. Hadden ze nou echt geen idee dat hier een kind moest slapen?

'Zal ik de thermometer halen? Ik vermoed dat Thirza koorts heeft.'

Jos voegde de daad bij het woord en trachtte zo zijn neerslachtige gedachten het zwijgen op te leggen.

De volgende dag kon hij het niet laten. Voordat hij aan het einde van de middag naar zijn werk reed, sloeg hij af in de richting van de smalle weg waaraan de boerderij lag. Hij reed langzaam over het asfalt en stopte vlak voor de inrit die toegang gaf tot het erf. Op zonnige dagen was hij er met Rafaela vaak langs gefietst. Het woonhuis lag op een schitterende plek met uitzicht over de nu nog kale akkers, gescheiden van de weg door een goed onderhouden tuin met ouderwetse boerenplanten. Daarachter was de grote schuur. Hoeveel caravans zouden daarin passen? Hij had niet gedacht dat deze boerderij ooit te koop zou komen, en nog minder dat de vraagprijs dusdanig was dat hij er ook nog over durfde nadenken. Wat zou het toch geweldig zijn als hier hun tweede kindje geboren kon worden. Thirza zou op het erf kunnen spelen. Hij zou speeltoestellen plaatsen. Samen met zijn gezin zou hij hier gelukkig zijn. Hij was ervan overtuigd dat Rafaela zich hier ook in haar element zou voelen. Ze was geen vrouw voor een buurt die onderling zo hecht was en waar ze verplicht was om aan allerlei activiteiten deel te nemen.

Hij was daar zelf net zomin de man voor. Dat Daphne Waardenburg, de gastvrouw van gisteravond, vanmorgen met excuses aan hun deur stond, veranderde daar niets aan. Ze verontschuldigde zich voor het feit dat de babyfoon was uitgeschakeld en voor de overlast die tot een uur of vijf 's morgens had geduurd.

‘Zo gaat dat hier nu eenmaal,’ had ze schouderophalend gezegd. ‘Maar gisteravond had die babyfoon niet uitgezet mogen worden. Dat was niet grappig meer. Er had iets ernstigs met Thirza aan de hand kunnen zijn.’

Schoorvoetend hadden ze haar verontschuldigen geaccepteerd.

‘Misschien moeten jullie toch nog eens over het voorstel van Jos over een nieuwe invulling van het buurtfeest naden-

ken,' opperde Rafaela voorzichtig.

Maar Daphnes reactie was direct afwerend. 'Wat al jaren tot bijna ieders tevredenheid een gewoonte is, laten we ons niet afpakken door een paar nieuwelingen, die ook alweer verhuisplannen hebben.'

Tot ergernis van Jos had Rafaela direct bakzeil gehaald, maar hij had er niets van gezegd. Ze zou toch wel als arrogant worden betiteld, en juist dat was ze helemaal niet. Rafaela was de bescheidenste vrouw die hij kende. Verlegen was een nog beter woord. Ze hield zich altijd op de achtergrond. Hoe ze het met haar kinderen op school redde was hem soms een raadsel, maar hij wist dat ze dol op juf Rafke waren.

Hij was ook dol op Rafaela en hij wist zeker dat ze hier helemaal op haar plaats zou zijn. Er was genoeg ruimte voor een groente- en kruidentuin. Die had ze altijd al graag willen hebben. Op die manier konden ze met verse ingrediënten koken. Thuis kookte zij, en dat deed ze prima.

Hij glimlachte om zijn eigen dromen en kwam langzaam tot zijn positieven. Er was nog steeds hun onverkochte woning. En de vraagprijs voor de boerderij zou voor meer mensen heel aantrekkelijk zijn. De droom zou zomaar aan zijn neus voorbij kunnen gaan.

Langzaam zette hij de auto weer in beweging. Daar wilde hij vanmiddag even niet aan denken. Morgenochtend ging hij makelaardij Fonk bellen. Wie weet wat er nog kon gebeuren met een andere makelaar. Hij wilde zijn droom zo graag nog even vasthouden.

Thirza leek weer helemaal opgeknapt, bedacht Rafke toen ze haar dochter die avond naar bed bracht. 's Morgens was ze nog wat hangerig geweest, en na het temperatuur gaf de thermometer iets meer dan achtendertig graden aan. Dat was weliswaar al minder dan de bijna negenendertig van de avond ervoor, maar het bleef koorts. Die was nu geweken. Haar wangen vertoonden niet langer vurige blossen, maar hadden hun gezonde kleur terug. Wel bleef ze hangerig,

maar dat was in de gegeven omstandigheden geen wonder.

Rafke herademde. Morgen moest ze werken. 's Middags had ze al overwogen om haar moeder te bellen of ze nog een dagje kon oppassen. Ze wist wel dat haar moeder dat met alle liefde deed, maar ze had het de laatste maanden al zo vaak op het laatste nippertje moeten vragen omdat Thirza ineens ziek werd. Het zag er nu naar uit dat er morgen geen problemen zouden zijn. Thirza kon zoals gewoonlijk naar Frederiek, die vanaf haar geboorte als oppasmoeder fungeerde.

Nadat ze Thirza in bad had gedaan, haar een boekje had voorgelezen en samen met haar een gebedje had opgezegd, legde ze haar dochtertje in bed.

Voor haar lag een ontspannen avond. Daar was ze wel aan toe. Zwanger zijn was leuk, maar die bijkomende vermoeidheid was bepaald lastig, en haar zorgen over Thirza maakten het er niet beter op.

In de huiskamer zette ze de televisie aan. Ze installeerde zich met een grote kop thee op de bank, en nadat ze die halfleeg op de salontafel had gezet, viel ze binnen een paar minuten in slaap.

Als het leven zich van zijn donkerste kant laat zien, waaruit put je dan nog hoop?

Het leven lacht Jos en Rafaela Tuinman toe. Ze zijn gelukkig met elkaar en met hun dochtertje Thirza. Als Rafaela zwanger blijkt van hun tweede kindje, is hun geluk compleet.

Maar dan wordt Thirza ernstig ziek. Jos en Rafaela zijn radeeloos. Juist op dat moment komt Rafaela in contact met Wies Kottink, een vrouw met een rotsvast geloof, die geregeld gebedsgenezingsdiensten bijwoont. Rafaela klampt zich aan haar vast, maar komt daardoor ongewild steeds verder van Jos af te staan.

Greetje van den Berg heeft al bijna vijftig boeken geschreven, maar *Rafaela's dochter* is zonder twijfel een van de ontroerendste. Van den Berg werkt aan een vervolgroman met de titel *Alle kleuren van de regenboog*.

Z&K

ISBN 978 94 0190 429 2 NUR 344

9 789401 904292

www.romanserie.nl